

بهبود کاوی سیستم لجستیک معکوس در یک سازمان نظامی

محمدرضا عباسی^{۱*}، حسین غفاری توران^۲، حسین قنبریان^۳

مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی دانشگاه جامع امام حسین (ع)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۰۱/۲۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۰۸/۰۵

چکیده

در این مقاله سعی شده است با مطالعه تطبیقی لجستیک معکوس ارتش‌های پیشرو و به‌کارگیری نظرات خبرگان، این موضوع در سازمان مورد نظر، روش‌های بهبود در فرآیندها و ساختار لجستیک معکوس یک سازمان نظامی استخراج شود. بدین‌منظور در حوزه لجستیک معکوس ارتش‌های عضو ناتو، کشورهای روسیه، انگلستان و آمریکا مورد مطالعه، بررسی و تحلیل قرار گرفت. نقاط قوت و ضعف هر کشور احصا شده و پس از جمع‌بندی و صحنه‌گذاری توسط خبرگان، موارد قابل پیاده‌سازی در سازمان مورد مطالعه، راهکارهای بهبود در سه حوزه فرآیندهای تخصصی لجستیک معکوس، فرآیندهای مدیریتی و توانمندسازی دسته‌بندی شد. مطالعه تطبیقی یکی از روش‌هایی است که تحت عنوان الگوبرداری^۴ نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد، در این روش به‌طور مداوم وضعیت‌ها، پیشرفت‌ها، فناوری و کیفیت خدمات و همچنین سیستم‌های سایر مراکز و سازمان‌های مشابه که پیشرفته‌تر از سازمان ما می‌باشند مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته و از مزیت‌های آنها الگوبرداری می‌شود. یکی از زیرسامانه‌های آماد و پشتیبانی در سازمان مورد مطالعه لجستیک معکوس "تعیین تکلیف اقلام و تجهیزات" است که به مقوله تعیین وضعیت اقلام و تجهیزات مازاد و بلااستفاده سازمان پرداخته و با انجام این اقدام، وضعیت کالاهای مازاد سازمان به لحاظ قابل استفاده بودن، از رده خارج بودن، قابل واگذاری یا اهداء بودن و مواردی از این دست تعیین می‌شود.

واژه‌های کلیدی: لجستیک معکوس، تعیین تکلیف، اقلام و تجهیزات، مازاد، بلااستفاده، بازیافت، امحاء، انهدام، غیرنظامی‌سازی.

۱- مقدمه

مسائل در نتیجه تولید پسماندها و مواد خطرناک در مقیاس زیاد، تأثیرات زیست محیطی و نیاز به کنترل و تغییر مکان زباله‌ها، برای حفظ سلامت و ایمنی انسان‌ها و محیط زیست، اهمیت بیش از پیش یافتند.

مطالعات گسترده در مورد هزینه چرخه عمر محصول در محصولات الکترونیکی و رایانه‌ای و سامانه‌های نظامی در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ میلادی نشان داد که هزینه‌های سرویس و پشتیبانی تجهیزات می‌تواند از ۱۵۰ درصد هزینه‌های تملک اولیه محصول یا سیستم تجاوز کند؛ تحقیقات بیشتر در مورد هزینه چرخه عمر محصول، این موضوع را آشکار کرد که عمل رایج دور انداختن قطعات و زیرمجموعه‌هایی که خراب شده‌اند یا به نظر می‌رسد کارایی ندارند، عامل عمده این هزینه است [۱].

ظهور فناوری‌های نوین و پیشرفته و به تبع آن فشرده‌تر شدن رقابت در حوزه فناوری‌های نظامی و دفاعی در طی دهه‌های اخیر سبب گردیده‌است تا سازمان‌های نظامی به‌منظور ایجاد و حفظ موقعیت و جایگاه برتر خود نسبت به رقبا، در کنار توسعه‌های فناورانه به دنبال شناسایی و ارتقای

طی دهه‌های گذشته، توجه صاحب‌نظران حوزه لجستیک و زنجیره تأمین به مفهوم لجستیک معکوس (RL)^۵ و زنجیره تأمین حلقه بسته (CLSC)^۶ بیشتر جلب شده است. مسائل و مشکلات مربوط به دورانداختن نهایی زباله، پسماندها و مواد زائد همواره مورد توجه مسئولان و مدیران بوده است. با بروز انقلاب صنعتی و افزایش روزافزون جمعیت، این

*۱- کارشناسی ارشد مهندسی صنایع، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، نویسنده پاسخگو، پست الکترونیکی: abbasimr_96@yahoo.com، نشانی: تهران، شهرک قدس، خیابان هرمان، خیابان پیروزان جنوبی، ساختمان اسری.

۲- کاندید دکتری مهندسی صنایع، مدیر گروه پژوهشی آماد (زنجیره تأمین)، مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، پست الکترونیک: h.ghaffari@chmail.ir

۳- کارشناسی ارشد مهندسی صنایع، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، پژوهشگر مرکز مطالعات و پژوهش‌های لجستیکی، پست الکترونیکی: HGH132@gmail.com

4- Benchmarking
5- Reverse Logistics
6- Closed Loop Supply Chain